

Expositio
secunda.

Augustinus.

Apostolus.

ras: Nunc inquit, maioribus donis adiuvanda remanet infirmitas, scilicet libertatis arbitrij. A
ergo tunc factis minoribus fuit adiuvanda libertas; & supra eiusdem 54. sic ait, Maior quip-
pe libertas est necessaria adversus tot & tantas tentaciones, quæ in Paradiso non fuerunt, do-
no perseverantia munita atque perfecta, ut cum amoribus omnibus, terroribus, & errori-
bus suis vincatur hic mundus: Et sequitur 55. Hæc Sanctorum martyria docuerunt; Deinde
ille Adam scilicet, & terrente nullo, & insuper contra Dei terrentis imperium, libero vsus
arbitrio non stetit, in tanta felicitate, in tanta non peccandi facilitate: Isti autem non dico ter-
rente mundo, sed seculante ne starent, steterunt in fide. Unde hoc, nisi donante illo, à quo
miseri cordiam consecuti sunt ut fideles essent, à quo acceperunt spiritum non timoris, quo
persecutionibus cederent, sed virtutis, & charitatis, & continentia, quo cuncta minantia,
cuncta inuitantia, cuncta cruciantia superarent? Is ergo est vnus intellectus Augustini in au-
toritate sua præmissa. Alius eius intellectus est iste, quod homo pro statu huius miserie indi-
get multiplicis adiutorio diuino ad perseverandum, in bono, quam pro statu innocentie in-
dignus primus homo. Nam pro isto duplici statu adiutorio Dei eger, vno vt liberetur à ser-
uitute peccati; alio vt conferretur in libertate boni: Primo pro primo statu primus homo
non eguit, sed secundo, vt partim ex prioribus, partim ex alijs satis patet. Pro quo & Au-
gustinus de Correctione & gratia 49. dicit; Nunc autem quibus deest tale adiutorium pœ-
næ peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum; &
tanto amplius datur per Iesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, vt
non solum assit sine quo permanere non possumus etiam si velimus, verum etiam tantum ac
tale sit, vt velimus. Fit quippe in nobis per hanc Dei gratiam in bono recipiendo, & perse-
ueranter tenendo, non solum posse quod volumus, verum etiam velle quod possumus, quod
non fuit in nomine primo; vnum enim illorum in illo fuit, alterum non: Namque vt reci-
peret bonum gratia non egebat, quia nondum perdididerat; vt autem in eo permaneret, ege-
bat adiutorio, sine quo id omnino non posset. Idemque de eodem Enchirid. 87. ita dicit; Ho-
mo in Paradiso ad se occidentem, relinquendo iustitiam, idoneus erat per voluntatem; vt ab
eo teneretur vita iustitie, parum erat velle, nisi ille qui cum fecerat, adiuvaret; sed post illam
ruinam maior est misericordia Dei, quando & ipsum arbitrium liberandum est à seruitute,
cui dominatur cum morte peccatum. Illa verò Auctoritas Hypognost. in contrarium alle-
gata, quæ dicit liberum arbitrium ad factum cum possibilitatis bono, quo valeret imple-
re quod voluisset, & quod ipsa fuit prima gratia, qua stare potuisset, si seruare mandata Do-
mini voluisset, nec probat, quod illud possibilitatis bonum, & illa prima gratia, aut illud diu-
inum adiutorium sapius memoratum sit liberum arbitrium, sed magis videtur probare con-
trarium: Cum enim dicit liberum arbitrium cum illo bono creatum, nec vult dicere illud
cum seipso creatum, videtur distinguere inter illa, innuendo quod liberum arbitrium non
fuit creatum ab initio totum nudum, sed tanta gratia splendidem & vestitum, vt quod volu-
isset, potuisset impieisse, seruasse scilicet mandata dominica, & stetit, si hoc facere voluisset;
sed adhuc ultra gratiam iam prædictam indiguit alio Dei auxilio ad hoc volendum; Nam
neque tunc quicquam potuit voluisse sine adiutorio manus eius, qui secundum Apostolum
ad Philippen. 2. operatur in nobis velle, & perficere: Et quod Augustinus hoc modo in-
telligat, ipsum in testimonio adduco de Correctione & gratia 47. de eadem materia sic dicen-
tem; Istam gratiam non habuerat homo primus, qua nunquam velle esse malus; sed sane
habuit, in qua si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero ar-
bitrio bonus esse non posset: ergo illa gratia à libero arbitrio differebat; & immediate sub-
iungit; sed eam tamen per liberum arbitrium deserere posset; nec ipsum esse ergo Deus vo-
luit sine sua gratia, quem reliquit in eius libero arbitrio, quoniam liberum arbitrium ad ma-
lum sufficit, ad bonum autem parum est, nisi adiuvetur ab omnipotenti Dei bono, quod
adiutorium si homo ille per liberum arbitrium non deseruisset, semper esset bonus; sed deser-
uit, & desertus est: Tale quippe erat adiutorium, quod desereretur velle, & in quo per-
maneret si vellet, non quo fieret vt vellet. Hæc est prima gratia quæ data est primo Adam,
sed hæc potentior in secundo Adam: Prima est enim qua sit, vt habeat homo iustitiam si ve-
lit, secunda ergo plus potest, qua etiam sit vt velit, & tantum velit, tanto ardore diligit, vt
carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat; nec illa quidem parua
erat quæ demonstrata est etiam potentia liberi arbitrij, quoniam sic adiuvabatur, vt sine hoc
adiutorio in bono non maneret, sed hoc adiutorium si vellet, desereret; hæc autem tanto
maior est, vt parum sit homini per illam reparare perditam libertatem; parum sit denique
non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam effi-
ciatur vt velit. Et infra cap. 49. sic ait, Si hoc adiutorium vel Angelo, vel homini, cum
primum

A primam facti sunt, desuisset; quoniam natura talis non erat facta, vt sine diuino adiutorio
posset manere si vellet, non vique sua culpa cecidisset: Adiutorium quippe desuisset sine illo perma-
no manere non posset, nunc autem quibus deest tale adiutorium, pena peccati est; quibus
autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum, & tanto amplius datur per
Iesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, vt non solum ad sit, sine
quo permanere non possumus, etiam si velimus; verum etiam tantum ac tale sit vt velimus; sic
quippe in nobis per hanc Dei gratiam in bono recipiendo, & perseveranter tenendo, non so-
lum posse quod volumus, verum etiam velle quod possumus, quod non fuit in nomine pri-
mo; vnum enim illorum in illo fuit, alterum non. Acceperat posse si vellet, sed non ha-
buit velle quo posset: Nam si habuisset, perseverasset; posset enim etiam, si vellet, perseve-
rare. Hoc idem eiusdem testatur Auctoritas 14. de Ciuit. Dei penult. cap. proximo allegata;
Primus, inquit, homo sic erat institutus, vt si de adiutorio Dei fideret, bonus homo malum
B Angelum vinceret, meritum bonum habens in adiutu diuinitus voluntate recta; quia & ip-
sum fidere de adiutorio Dei non quidem posset sine adiutorio Dei. Patet ergo, quod licet pri-
mus homo ante peccatum potuit perseverasse, si voluisset, tamen sine Dei auxilio non potuit
illud velle; quare nec perseverare finaliter, nec ad tempus, sicut capitulum proximum
asserbat.

Augustinus.

CAP. XI.

Quod perseverantia non est aliquod donum Dei cre-
atum à charitate & gratia realiter diffe-
rens & distinctum.

C

D

E

T autem istud diuinum adiutorium necessarium libero arbitrio
ad perseverandum in bono, memoratum superius generaliter
confuse, cognoscatur distinctus; iam *resat* ostendendum, || remanet
quod perseverantia non est aliquod donum Dei creatum à cha-
ritate & gratia realiter differens, aut distinctum: Si enim esset,
non repugnaret illa separari ab inuicem, & aliquem habere cha-
ritatem & gratiam, qui perseverantiam non haberet, & si hoc
posset per vnum momentum, posset per aliud, & deinceps vsq;
ad finem, sicque aliquis sine perseverantia finali perseveraret
finaliter, quod contradictionem includit. Item si sic, habens
charitatem sine perseverantia per momentum, posset in fine il-
lius momenti transire morte naturali, vel alia, sine perseveran-
tia finali diuinitus sibi data, & sic sine perseverantia finali posset saluari; contra illud Matth.
10. Qui perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit, hic scilicet discretus, quia hic &
non alius, dicente Domino Ezech. 18. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis
suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, vita viuet, & non morietur; om-
nium iniquitatum, quas operatus est, non recordabor, in iustitia sua quam operatus est, viuet;
si autem auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, nunquid viuet? Omnes in-
iustitie eius non recordabuntur; in præuicatione sua qua præuicatus est, & in peccato suo
quod peccauit, in ipsis morietur. Et Ecclesiasticus 11. Si ceciderit lignum ad Austrum, aut
ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit. Nulli etiam dubium, quin quicunque
habet donum charitatis & gratia, & non finaliter perseverat in eo, cadit ab eo per pecca-
tum mortale, in quo perdat ad mortem, & est filius mortis æternæ: Talis ergo in charitate
& gratia moriens, tamen sine perseverantia finali simul æternaliter hereditabit vitam & mor-
tem, vitam, quia moritur in charitate, quæ secundum Augustinum: 5. de Trinitate [de] 18.
sola est quæ diuidit inter filios regni æterni, & filios perditionis æternæ; Mortem, quia
sine perseverantia finali cecidit. Item è contrario procedendo, si hæc distinguantur realiter,
posset aliquis sine charitate & gratia habere finalem perseverantiam & salutari, quæ qui
perseverauerit vsque in finem hic saluus erit, Matth. 10. quod est contra auctoritatem Augu-
stini præmissam. Imò nec posset quisquam esse beatus perfecte sine charitate & dilectione
Dei actiua & passiva: Maximum namque bonum maxime sibi deest; videtur etiam quod
V u. || per-

si perseverantia posset esse sine charitate & gratia, posset esse sine quocunque alio tali bono, sed hoc videtur repugnantiam importare, quod scilicet aliquis perseveret, & non in aliquo tali bono; Perseverantia namque aliquod tale bonum in quo fundetur, & maneat, necessarium presupponit. Item si haec sic differrent, perseverantia esset maius bonum, & melius charitate; Esset enim forma ipsam perficiens & consummans, ac ad coronam perducens, sine qua charitas nihil valeret ad vitam, & in cuius virtute omnia bona merita faceret, non e contra, quod non est dandum, quia nullius virtutis actus proprius suus finis est melior actu seu sine proprio charitatis, qui est diligere Deum summe: Mandatum enim de dilectione Dei est maximum & primum mandatum, teste veritate Matth. 22. Apostolus quoque praedicaturus de charitate 1. ad Cor. capit. 13. immediatè ante, scilicet cap. 12. ut auditores benevolos redderet, & attentos, talem propheticum ad commendationem charitatis praemisit, Emulmini charismata meliora, & adhuc excellentiorem viam vobis demonstro; & statim cap. 13. de ipsa charitate prosequitur in hunc modum; Si linguis hominum loquar, & Angelorum, B charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, &c. qui & in fine capit. sic concludit, Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria haec, maior autem horum est charitas, quem & secutus beatus Augustinus 15. de Trin. 18. loquens de charitate, sic ait; Nullam est isto dono Dei excellentius. Item si sic esset, perseverantia haberet aliquem actum proprium, distinctum ab actibus propriis aliarum virtutum: Habitus enim per actus proprios, sicut formae per operationes proprias discernuntur, sicut Naturalis & Moralit Philosophi pariter & Theologi contestantur; sed talis actus perseverantiae proprius assignari non potest: non enim potest poni actus memoriae, intelligentiae, nec etiam voluntatis, ut inductio per singulos manifestat, nec omnino alius dici potest. Item si perseverantia ad charitatem differret realiter, cum ipsa sit necessaria ad salutem; Dominus dedisset aliquod speciale mandatum de ipsa; quod tamen nunquam reperitur in testamento veteri, nec in nouo, aut observantia mandatorum Domini non esset sufficiens ad salutem; cum tamen quarenti quid faceret ut vitam aeternam perciperet, Dominus sic respondit, Mandata nostri, ne adulteres, ne occidas, &c. Marc. 10. ac si diceret manifestè; Haec si facias, vitam aeternam percipies; & Luc. 10. Legit perito, quarenti à Domino quid faciendo vitam aeternam possideret, requisivit ab eo, In lege quid scriptum est; quo respondente, Diligis Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. & proximum tuum, sicut teipsum, Dominus dixit illi, Hoc fac, & viues: Nec mirum, quoniam in his duobus mandatis tota lex pendet, & propheta, Matth. 22. Vel arguatur hoc modo, Obedientia mandatorum sufficit ad salutem, & perseverantia differt à charitate realiter, ergo non continetur sub mandato de charitate, seu dilectione, nec sub aliquo alio, quia hoc minus videtur, ergo sine perseverantia potest quis saluari. Vel adhuc sic fit liber, Obedientia mandatorum sufficit ad salutem, & non sine perseverantia finali, ergo illa continetur sub aliquo praecceptorum, & hoc non erit nisi sub mandato de dilectione & charitate; ergo illa & charitas nequaquam realiter distinguuntur: Quare mihi videtur, quod perseverantia habitualis sit charitas habitualis, seu perdurans; perseverantia verò actualis sit peramatio, & ipsum perseverare finaliter peramare. Vnde & Anselmus de casu Diaboli 3. Perseverare in faciendo aliquid, ut uno verbo dicatur, est perficere: Nam perseverare in scribendo aliquid dicitur perscribere, in ducendo, perducere: Dicamus ergo si etiam non sit in visu, quod perseverare in voluntate sit petuelle, quare & perseverare in charitatis amore, de quo dicitur Matth. 10. Qui perseveraverit vsque in finem, hic saluus erit, est finaliter peramare. Vel aliter potest dici consonantius ipsi voci, & forte propinquius ipsi rei, quod perseverare est perseverare mandata, & perseverantia perseverantia mandatorum. Vel adhuc generalius isto modo; Perseverantia habitualis est iustitia habitualiter perseverata; perseverantia actualis est iustitiae perseverantia actualis, ipsum verò perseverare est iustitiam perseverare.

COROLLARIUM.

Corollarium, Quod nomen perseverantiae nullam rem absolutam essentialiter significat, sed accidentaliter & relatiue, charitatem videlicet siue iustitiam cum respectu futurae permanentionis continue vsque in finem, & quod non improbabilius posset dici perseverantiam esse ipsam relationem huius.

Vnde manifestum est, quod nomen perseverantiae nullam rem significat essentialiter aut etiam absolute; sed accidentaliter & relatiue tantummodo, ipsam scilicet charitatem siue iustitiam.

A in iustitiam, cum respectu ad finem, id est cum respectu futurae permanentionis continue vsque in finem, quare & non improbabilius posset dici; perseverantiam esse ipsam relationem huiusmodi, quod videtur innuere definitio Aristotelis, & maxime Tullij, cap. 7. recitata; de quo noto differere plus hoc loco: scilicet enim, ut arbitror, erat de relationibus alibi disputatum. Istud corollarium ex praemissis in isto capitulo satis patet: Potest tamen ex abundantia aliter sic ostendi: Si etenim perseverantia significaret essentialiter & absolute aliquam rem in viatore, cum illa non sit de essentia viatoris, nec ipsam essentialiter consequens, ut patet in multis ipsa eorum casibus, posset viator habens finalem perseverantiam, ipsam amittere; ita quod verum esset, ipsam finalem perseverantiam amisisse, sicut est de habitibus ceteris, & alijs actionibus absolutis, quod tamen contradictionem includit: Si enim perseverantiam finalem amisit, aliquando eam habuit, ergo tunc fuit perseveraturus finaliter, quare & non casurus, & tunc similiter fuit casurus, sicut eventus subsequens demonstravit: vel aliter, si esse cecidit in peccatum mortale, semper prius fuit casurus, ergo nunquam fuit non casurus, ergo nunquam habuit perseverantiam, ergo suamquam eam amisit, contra hypothesis prius datam. Vnde Augustinus de bono perseverantiae 7. ita dicit, Dicimus quippe castum, quem novimus castum, siue sit, siue non sit in eadem castitate mansurus, & siquid aliud divini muneris habeat, quod teneri & amitti potest, dicimus eum habere quamdiu habet; & si amisit, dicimus habuisse: Perseverantiam verò vsque in finem, non habet quisquam, nisi perseveraverit vsque in finem, multi eam possunt habere, nullus amittere, & supra eiusdem primo capit. probat idem.

CAP. XII.

Obijcit & respondet.

D Er hoc autem corollarium iam praemissum, patet responsio ad aliquas obiectiones possibiles fieri contra dicta: Si enim videtur esse perseverantia non differret realiter à charitate, cum perseverantia ipsa est idem realiter charitati, ergo & omnis habens charitatem habet perseverantiam, quod falsum est, quia multi eam habentes sunt peccati mortali & casuri, sicut fuit de Saule & Iuda & alijs nimis multis. Adhuc autem sicut multi Doctores restantur, & sicut potuit indubitanter fuisse; ponatur omnes Angeles charitatem seu gratiam recepisse, & ipsam per tempus aliquod tenuisse; & sit A instans commune acceptionis gratiae: Omnes enim, ut videtur, gratiam, sicut & essentiam, pariter acceperunt; & C instans confirmationis bonorum; & P peccationis malorum: Certum est autem secundum omnes Doctores, quod A P tempus est idem A C tempori, vel pars eius. Constat namque quod post confirmationem bonorum, nullus malorum incipit peccare in caelo, & cum boni habuerint perseverantiam per totum A C tempus, quia charitatem seu gratiam continue permanentem, habuerunt etiam perseverantiam per totum A P tempus; ergo & mali similiter, quod est falsum; vel si mali nunquam perseverantiam habuerunt, nec boni: Cur enim Deus requisimus tantum discerneret inter illos ante omne demeritum vel peccatum, ut minus perseverantiae illis daret, illis verò negaret. Propter hanc etenim rationem, Augustinus 11. super Genesim ad literam 24. & 11. de Civit. Dei 11. & 13. Anselmus de casu diaboli 24. & Petrus 2. sentent. dist. 4. videtur istam discretionem negare de praesentia Angelorum, quod videlicet boni fuerunt praesentis suae beatitudinis futurae, & mali non fuerunt praesentis sui casus, quod tamen videtur multo amplius ponderandum de perseverantia siue qua non est salus. Item si perseverantia sit idem realiter charitati, cum charitas in diversis sit maior & minor, sic erit de perseverantia consequenter: Petrus ergo fuit magis perseveraturus, quam Linus, ergo magis non amissurus suam charitatem, vel eam magis servaturus, quod non oportet: in tantum enim potest quis servare bonum suum minus ne cadat ab illo, sicut alius suum maius. Item cum perseverantia addat supra charitatem respectum continuationis per totum tempus vsque ad finem, quantitas illius respectus sequatur aliquo modo quantitatem sui fundamenti, scilicet charitatis, sequitur ipsum in maiori charitate esse maiorem, ergo & perseverantiam illam maiorem: ille enim respectus est quasi formae in perseverantia, & charitas materiae. Sequitur etiam, quod cum tempus

Marth. Apostolus.

Augustinus.

Marc. 10. Luc.

Perseverantia habitualis & actualis.

Anselmus.

Matth.

Obiectiones.

Augustinus. Anselmus. Petrus.

Vnde tempus

tempus ad finem sit maius & minus & finis remotior & propinquior, quod ille respectus ex A
eis confurgens sit maior & minor, quare & perseverantia consequenter. Imò & e contrario
arguendo, cum ille respectus non possit augeri vel minui, & sit forma ipsius perseverantia,
sequitur ipsam perseverantiam non posse augeri vel minui, & cum perseverantia sit donum
Dei creatum, sequitur quod Deus de sua omnipotentia infusa, aliquid donum suum creatum
finitum non possit augere vel minuire quovismodo. Item si perseverantia sit idem realiter
charitati, & superaddat respectum continuatus ad finem, nullus qui habet, & habuit conti-
nuè charitatem, posset rationabiliter perseverantiam à Domino postulare: Nihil enim potest
à Domino rationabiliter postulare, nisi quod à Domino potest accipere, sed perseveran-
tiam non potest accipere; Si enim posset postulare, ergo, ille nunc accipit perseverantiam, er-
go nunc accipit charitatem cum tali respectu; vel saltem talem respectum; sed charitatem il-
lam non recipit, quia illam prius habuit; nec illum respectum ad finem, quia si nunc sit perse-
veraturus finaliter; ita fuit prius quamdiu continuè habuit charitatem. Vel aliter isto modo; B
Iste accipit perseverantiam; ergo est perseveraturus vsque in finem, ergo ita fuit prius, quan-
diu habuit charitatem, ergo prius continuè habuit perseverantiam numero, quam tunc habebit, &
modo. Item sit aliquis in charitate peccaturus mortaliter, & finaliter reusurus, & eandem
charitatem numero accepturus, & finaliter servaturus; tunc ille non perseverabit, quia pecca-
bit mortaliter, & tamen habet perseverantiam; Nam cras post poenitentiam habebit perse-
verantiam: Supponatur, & nunc habet eandem charitatem numero, quam tunc habebit, &
respectu finis eiusdem numero: ergo & nunc habet eundem respectum numero, ergo & can-
dem perseverantiam numero. Item iste, in illa charitate, quam nunc habet, est perseveratu-
sus vsque in finem, quia cras sic est perseveraturus, ergo nunc habet perseverantiam. Item
fuisse non habet perseverantiam, non perseverabit, nec est perseveraturus, cum tamen cras
perseverabit, & erit perseveraturus, ergo iste incipiet esse perseveraturus, & propositio de
futuro nunc falsa incipiet esse vera, hæc scilicet, Iste perseverabit finaliter. Item si sic; C
perseverantia habita non posset amitti, sicut capitulum proximum demonstrabat, cum tamen illa
charitas viatoris possit amitti; & per consequens ille respectus in prima fundatur: Sequitur
etiam quod Deus dedit aliquid munus creatum alicui, quod ipsemet non potest auferre nec
destruere vilo modo; imò & quod homo sit potentior ad retinendum, quam Deus ad aufe-
rendum illud munus. Item si perseverantia esset huiusmodi donum Dei, aliquando illam
perseveranti donaret; vel ergo in instanti, vel tempore; si in aliquo instanti, ergo cui datur tunc
accipit, & habet perseverantiam, & perseverat; ergo prius perseveravit, ergo prius continuè
habuit perseverantiam, ergo non accipit illam modo: Perseverare namque quandam succes-
sionem importat, sicut mouere, cuius alia pars præcedit, aliaque succedit; Importat enim con-
tinuationem in bono. Alias etiam posset quis perseverare finaliter tantum per instans, scilicet
si immediatè post instans acceptionis perseverantia finalis per diuisionem potentiam de me-
dio tolleretur; quod non est verum, quia ibi non esset principium nec finis, sed indivisibili-
ter totum simul. Si autem donetur in tempore hoc esset per tempus aliquid totum primo, D
sicut loquitur Philosophus 6. Phys. 44. vbi definit illud hoc modo; Dico autem, primum
inquit, quod non per alterum aliquid ipse esse huiusmodi sit, & arguo, sicut arguit ibi Phi-
losophus; Sit ergo illud tempus primum in quo Deus dat perseverantiam A C, & B medium
eius instans; tunc in B iste habet perseverantiam; ergo illa vel datur ei in B, vel datur in A
B, & vtrilibet concedatur, non datur tunc in B C, ergo non in toto A C primo. Item talis mu-
tatur de non perseverante in perseverantem, ergo secundum Philosophum vbi prius 44. cum
mutatur est primum est in illo, in quod mutatur, sicut à 40. vsque ad 44. demonstrat vniuer-
saliter in omni mutatione sic esse; & in illo 44. demonstrat, quod omne illud in quod aliquid
mutatum est primo necesse est atomum esse. Idemque Philosophus 8. Phys. 69. ostendit,
quod in omni mutatione de vna passione, seu dispositione in sibi oppositam est vna signum,
scilicet vna nunc vtrisque commune & priori & posteriori, & vnum & idem numero, huius E
quidem finis, illius autem principium, quod semper est posterioris passionis, sicut si D sit non
album toto A B tempore, & album toto B C tempore, erit album in B, nunc seu in instanti;
quare si quis sit non perseverans toto A B tempore, & toto B C tempore perseverans, in B
instanti erit necessario perseverans. Anselmus etiam de veritate 12. dicit, iustitiam mox
cum datur à voluntate seruari, quare & tunc perseveratur in ea. Item si perseverantia esset
huiusmodi donum Dei, daretur hominibus in vita præsentis, vel post eam; Non post, con-
stat, loquendo de finali perseverantia viatoris; nec ante, quia ponatur tunc quod Petrus via-
tor habeat, & diu prius habuit perseverantiam, tunc verum est Petrum habuisse perseveran-
tiam, ergo necesse est eum habuisse perseverantiam. Nam secundum Philosophum 1. peri
herme-

A hermetas, quodlibet verum de præterito est necessarium; & si necesse sit Petrum habuisse
perseverantiam, cum ex illo sequatur ipsum esse perseveraturum finaliter; & ex necessitate
non sequitur nisi necessarium, vbi liber Priorum ostendit, necesse est Petrum esse perseveratu-
rum finaliter, cum tamen sit viator potens peccare mortaliter, & sic amittere charitatem. Item
nunc qui habet, & diu habuit charitatem, casurus tamen ab ea; non habet nunc, nec vquam
habuit perseverantiam, & tamen potest eam habere pro nunc, imò & potest nunc eam prius
continuè habuisse; potest enim non cadere, sed perseverare finaliter, ex quo sequitur ipsum
nunc perseverare & prius perseverasse toto tempore quo habuit charitatem, & quicquid sequi-
tur ex possibili est possibile, sicut nullus Logicus, nec Theologicus dubitat: Quare qui nunc
non habet, nec habuit vquam perseverantiam; potest eam habere pro nunc, & eam prius
continuè habuisse; ergo esset contingencia in propositionibus de præterito & presenti, sicut
in illis de futuro, quod est contra Philosophum 1. peri hermetas caput. vii. & contra Boe-
tium ibi in comment. Et 1. de Cælo penult. sic ait, Neque enim vna virtus eius quod est fa-
ctum esse est, sed eius quod est esse aut futurum esse, quod & satis plane dicit ibi Averroes
commentator. Lombardus quoque 2. sentent. dist. 25. dicit, quod liberum arbitrium ad
præsens vel ad præteritum non referatur, sed ad futurum; ergo nec liberum arbitrium Dei;
Deus ergo non potest dare nunc perseverantiam, nec potest nunc dedisse perseverantiam non
habenti; & ei qui nunquam eam habebat, quare nec talis potest eam nunc habere, aut prius
continuè habuisse. Item Augustinus de bono perseverantia 7. ita dicit; Non dicant homi-
nes perseverantiam cuiquam daturam vsque in finem, nisi cum ipse venerit finis, & perseveras-
se cui data est, respectus fuerit, vsque in finem; Et idem eandem quasi sententiam capitulo primo
dicit. Sed illud soluit aliud, & aperit mentem eius: Dicit enim, Itaque vitium quicque
hoc munus accepit, quamdiu hanc vitam duxerit, incertum est; Si enim priusquam mori-
atur cadat, non perseverat vsque in finem dicitur: Quomodo ergo perseverantiam qui non perse-
verauerit accepisse vel habuisse dicendus est? Vult ergo dicere, quod de nullo quamdiu dux-
erit istam vitam est determinatum & certum, quod perseverantiam finalem accepit, non
quod nullus eam accepit, imò frequentissime ostendit eius oppositum, sicut præmissa capita-
la recitabant: Alia autem obiecta resistuntur facilius virtute corollarij præostensi, communi
Logica succurrente.

CAP. XIII.

Quod illud auxilium sine quo nullus perseverat, &
per quod quilibet perseverat, est Spiritus Sanctus,
diuina bonitas & voluntas.

Stenfo quod liberum arbitrium ante lapsum, vel post, quanta-
cunque graua creata subnixura, non potuit perseverare finaliter
nec ad tempus, sine auxilio Dei speciali; nunc restat osten-
dere, quod sit illud auxilium, quo iustitiam perseverans qui-
libet perseverat, & sine quo perseverare penitus nullus potest: * Dei
Hoc autem adiutorium est Spiritus sanctus, diuina bonitas &
voluntas, sicut 8. & 9. capitula prima facilius demonstrabunt;
quod & potest ostendi sicut quatuor huius secundi suam prin-
cipalem conclusionem huic similem ostendebat: quod etiam res-
tantur Auctoritates illis capitulis allegata; quibus & alias
paucas addam. Augustinus siquidem de Correctione & gratia, Augustinus.
47. & 49. sicut finis noni huius secundi plenius allegauit, ostendit quod illud diuinum adiu-
rium necessariò requisitum libero arbitrio ad hoc quod perseveret in bono, non solum est si-
ne quo perseverare non possumus etiam si velimus, sed & efficit ut velimus; sed quid est id sine
quo velle non possumus, & quod velle nos facit, & volitiones nostras efficit, nisi Deus, qui
secundum Apostolum ad Philipp. 2. operatur in nobis velle, & hoc per Spiritum sanctum, &
suam omnipotentissimam voluntatem, sicut 8. & 9. capitula primi probant: Nam diuina bo-
nitas & voluntas frequenter in Scriptura canonica & Doctorum Spiritu sancto appropriatè
quodammodo designantur. Quare dicit Augustinus de Correctione & gratia, 47. Prima
gratia
V u 3

